

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાત હાઈકોર્ટમાં

આર/ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૬૬૯/૨૦૧૨

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી એસ. વી. પિંટો

સહી/-

=====

રિપોર્ટિંગની મંજૂરી	હા	ના

=====

ગુજરાત રાજ્ય

વિરુદ્ધ

વખતસિંહ સબુરજી ચૌહાણ

=====

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તા(ઓ) નંબર ૧ તરફે શ્રી આદિત્ય જાડેજા, એપીપી

સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ) નંબર ૧ તરફે શ્રી હાર્દિક એચ. દવે (૬૨૯૫)

સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ) નંબર ૧ તરફે શ્રી સાહિલ એમ. શાહ
(૬૩૧૮)

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી એસ. વી. પિન્ટો

તારીખ: ૨૨/૧૨/૨૦૨૫

મૌખિક ચુકાદો

૧. આ અપીલ અપીલકર્તા રાજ્ય દ્વારા ધ કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર, ૧૯૭૩ ની કલમ ૩૭૮(૧)(૩) હેઠળ નડિયાદના વિદ્વાન સ્પેશિયલ જજ અને પમા એડિશનલ સેશન્સ જજ (જે હવે પછી 'વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ' તરીકે ઉલ્લેખિત છે) દ્વારા સ્પેશિયલ એસીબી કેસ નંબર ૬/૨૦૦૭ માં ૨૫/૦૧/૨૦૧૨ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલ નિર્દોષ છૂટકારાના ચુકાદા અને હુકમ વિરુદ્ધ દાખલ કરવામાં આવેલ છે, જેના દ્વારા, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે સામાવાળા – આરોપીને ધ પ્રિવેન્શન ઓફ કરપ્શન એક્ટ, ૧૯૮૮ (જે હવે પછી 'સદર પી.સી. એક્ટ' તરીકે

ઉદ્દેખિત છે) ની કલમો ૧૩(૧)(સી) (ડી) અને ૧૩(૨) હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓમાંથી નિર્દોષ મુક્ત કર્યા છે.

૧.૧. સુવિધા, સ્પષ્ટતા અને સંક્ષિપ્તતા ખાતર, સામાવાળાને મૂળ કેસમાં તેમની સ્થિતિ મુજબ હવે પછી 'આરોપી' તરીકે ઉદ્દેખિત કરવામાં આવ્યા છે.

૨. હાલની અપીલ દાખલ કરવા તરફ દોરી જતા સુસંગત તથ્યો નીચે મુજબ છે:

૨.૧. આરોપી છેલ્લા ચાર વર્ષથી વન રક્ષક તરીકે ફરજ બજાવતા હતા અને લોકસેવક હતા. આ સમયગાળા દરમિયાન, દેવકરણ ના મુવાડા બીટના વન રક્ષકને વિભાગીય તાલીમ માટે મોકલવામાં આવ્યા હતા અને ઓફિસના આદેશ દ્વારા દેવકરણ ના મુવાડા બીટનો વધારાનો હવાલો હાલના આરોપીને સોંપવામાં આવ્યો હતો. આરોપીએ સદર હવાલો સ્વીકાર્યો ન હતો, અને દેવકરણ ના મુવાડા બીટનો હવાલો ન ધરાવતા હોવા છતાં, દેવકરણ ના મુવાડા બીટમાં પેટ્રોલિંગ કરી રહ્યા હતા. પેટ્રોલિંગ દરમિયાન, એવું જાણવા મળ્યું હતું કે કઠલાલ તાલુકાના પાઠવત ગામના રહેવાસીઓ (૧) રમેશજી ભુલાજી સોલંકી, (૨) મંગાજી કુલાજી સોલંકી, (૩) કાટાજી જીવરાજી સોલંકી અને (૪) અમરાજી ચંદુજી સોલંકીએ દેવકરણ ના મુવાડા બીટમાં આવેલ 'અપરજી જંગલ' માં વૃક્ષો કાપવાનો ગુનો કર્યો હતો. ચાર વ્યક્તિઓ દ્વારા સદર ગુનો કબૂલ કરવા પર, જોકે આરોપી પાસે કોઈ રકમ ઉઘરાવવાની કોઈ સત્તા ન હતી, તેમ છતાં તેમણે ઉદાજી અતાજી સોલંકી મારફતે (૧) બાબુજી જીવાજી સોલંકી, (૨) ભીખાજી નાથાજી

સોલંકી અને (૩) પ્રહલાદજી અજાજી પરમારની હાજરીમાં ગુનાના પતાવટ માટે રૂ.૫૦૦/- રૂપિયાની માંગણી કરી અને ઉઘરાવ્યા હતા. આરોપીએ કોઈ રસીદ આપી ન હતી અને રકમ સરકારી તિજોરીમાં જમા કરાવી ન હતી અને રકમ પોતાના અંગત ઉપયોગ માટે રાખી હતી અને આ રીતે સરકારી નાણાંની ઉચાપત કરી હતી. તેથી, ફરિયાદી ભરતકુમાર રમેશચંદ્ર સોલંકી, રેન્જ ફોરેસ્ટ ઓફિસર દ્વારા આઈપીસીની કલમ ૪૦૯ હેઠળ ફરિયાદ નોંધાવવામાં આવી હતી, જે કઠલાલ પોલીસ સ્ટેશન સી.આર. નંબર ૧-૧૨૪/૨૦૦૬ પર નોંધવામાં આવી હતી.

૨.૨. તપાસ અધિકારીએ ફરિયાદી અને સંલગ્ન સાક્ષીનું વિશેષ નિવેદન નોંધ્યું હતું અને પંચનામું કરવામાં આવેલ. તપાસ હેડ કોન્સ્ટેબલ રામસિંગ માધવસિંગ, બકલ નંબર ૧૩૪૪ ને સોંપવામાં આવી હતી અને તેમણે સંલગ્ન સાક્ષીઓના નિવેદનો નોંધ્યા હતા અને જ્યારે તપાસ ચાલી રહી હતી ત્યારે આરોપીએ નડિયાદ ખાતેની ફાસ્ટ ટ્રેક કોર્ટ, ખેડા સમક્ષ આગોતરા જામીન માટેની અરજી દાખલ કરી હતી અને આગોતરા જામીન અરજીની સુનાવણી દરમિયાન, વિદ્વાન અદાલતે તપાસ અધિકારીને સૂચના આપી હતી કે સદર પી.સી. એક્ટની કલમો ૧૩(૧)(સી) (ડી) અને ૧૩(૨) હેઠળના ગુનાઓ બનતા હતા, અને તેથી, તપાસ એક પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટરને સોંપવામાં આવી હતી, અને ત્યારબાદ સર્કલ પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર રાજાભાઈ ગોવાભાઈ દેસાઈને સોંપવામાં આવી હતી, જેમણે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ રિપોર્ટ ફાઇલ કર્યો હતો કે સદર પી.સી. એક્ટની

કલમો ૧૩(૧)(સી)(ડી) અને ૧૩(૨) હેઠળના ગુનાઓ બને છે. એફઆઈઆરમાં કલમો ઉમેર્યા પછી અને આઈપીસીની કલમ ૪૦૯ ૨૯ કર્યા પછી, સંલગ્ન સાક્ષીઓના નિવેદનો નોંધવામાં આવ્યા હતા અને સર્વિસ રેકૉર્ડ અને પ્રોસિક્યુશન માટેની મંજૂરી સહિતના અન્ય દસ્તાવેજો પ્રાપ્ત થયા હતા અને નડિયાદ ખાતેની સેશન્સ કોર્ટ, ખેડા સમક્ષ ચાર્જશીટ ફાઇલ કરવામાં આવી હતી, જે સ્પેશિયલ (એસીબી) કેસ નંબર ૬/૨૦૦૭ તરીકે નોંધવામાં આવી હતી.

૨.૩. આરોપીને યોગ્ય રીતે સમન્સ બજાવવામાં આવ્યા હતા અને આરોપી વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ હાજર થયા હતા અને ધ કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજરની કલમ ૨૦૭ હેઠળની યોગ્ય પ્રક્રિયા પૂર્ણ થયા પછી, આરોપી સામે આંક ૩૫ પર આરોપ ઘડવામાં આવ્યો હતો અને આરોપીનું નિવેદન આંક ૩૬ પર નોંધવામાં આવ્યું હતું, જેમાં આરોપીએ આરોપમાં કરવામાં આવેલા આક્ષેપોનો ઇનકાર કર્યો હતો અને ફરિયાદપક્ષના પુરાવા રેકૉર્ડ પર લેવામાં આવ્યા હતા. ફરિયાદપક્ષે ૨૩ સાક્ષીઓની તપાસ કરી અને ૨૦ દસ્તાવેજી પુરાવા રજૂ કર્યા. વિદ્વાન એપીપીએ આંક ૧૧૨ પર કલોઝિંગ પુરસીસ ફાઇલ કરી હતી અને સદર કોડની કલમ ૩૧૩ હેઠળ આરોપીનું વિશેષ નિવેદન નોંધવામાં આવ્યું હતું, જેમાં આરોપીએ તેની વિરુદ્ધના તમામ પુરાવાઓનો ઇનકાર કર્યો હતો. આરોપીએ સાક્ષી બોક્સમાં જવા અથવા પુરાવા રજૂ કરવાનો ઇનકાર કર્યો હતો અને જણાવ્યું હતું કે તેની સામે ખોટો કેસ દાખલ કરવામાં આવ્યો છે.

૨.૪. વિદ્વાન એપીપી અને આરોપીના વિદ્વાન વકીલની દલીલો સાંભળ્યા પછી, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને હુકમ દ્વારા આરોપીને તમામ ગુનાઓમાંથી નિર્દોષ મુક્ત કર્યા.

૩. નિર્દોષ છૂટકારાના વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને હુકમથી નારાજ અને અસંતુષ્ટ થઈને, અપીલકર્તા-રાજ્યએ મુખ્યત્વે એવી દલીલ સાથે હાલની અપીલ દાખલ કરેલ છે કે નિર્દોષ છૂટકારાનો હુકમ કાયદા અને રેકૉર્ડ પરના પુરાવાઓથી વિરુદ્ધ છે અને વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ ફરિયાદપક્ષ દ્વારા તપાસવામાં આવેલા સાક્ષીઓના મૌખિક પુરાવા અને કેસના સમર્થનમાં રજૂ કરવામાં આવેલા દસ્તાવેજી પુરાવાઓની કદર કરવામાં નિષ્ફળ રહી છે. કેસના રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ દસ્તાવેજી પુરાવા ફરિયાદપક્ષના કેસને સંપૂર્ણ સમર્થન આપે છે, પરંતુ વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ કેસના રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ સામગ્રીની યોગ્ય કદર ન કરીને રેકૉર્ડ પર સ્પષ્ટ ગંભીર ભૂલ કરી છે. વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ એ સમજવામાં નિષ્ફળ રહી છે કે મંજૂરી કાયદેસર હતી અને સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા આપવામાં આવી હતી અને ફરિયાદપક્ષે સાબિત કર્યું છે કે આરોપી દેવકરણ ના મુવાડા બીટના હવાલામાં ન હતો, પરંતુ તે સદર વિસ્તારમાં પેટ્રોલિંગ કરી રહ્યો હતો અને સાક્ષીઓની હાજરીમાં રૂ.૨૫૦૦/- રૂપિયાની રકમ સ્વીકારી હતી. અતરશુંબા ખાતેના રેન્જ ફોરેસ્ટ ઓફિસર સાક્ષીઓના નિવેદનો નોંધવા માટે ફરિયાદી સાથે ગયા હતા અને સાક્ષીઓના સોગંદ પરના નિવેદનો રેકૉર્ડ પર છે, જે દર્શાવે છે કે રકમ આરોપી દ્વારા લેવામાં આવી હતી અને સરકારી તિજોરીમાં જમા કરવામાં આવી ન હતી,

પરંતુ તેના અંગત લાભ માટે વાપરવામાં આવી હતી. વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે કેસના રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ હકારાત્મક પુરાવાઓને નકારી કાઢવામાં ભૂલ કરી છે અને ફરિયાદી ભરતકુમાર રમેશચંદ્ર સોલંકી, રેન્જ ફોરેસ્ટ ઓફિસર, અતરશુંબાએ ફરિયાદપક્ષના કેસને સંપૂર્ણ સમર્થન આપ્યું છે, પરંતુ વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે કેટલીક નાની ક્ષતિઓ અને વિરોધાભાસોને અયોગ્ય મહત્વ આપ્યું છે અને એવું તારણ કાઢ્યું છે કે ફરિયાદપક્ષ વ્યાજબી શંકાથી પર ગુનો સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો છે. વાદગ્રસ્ત હુકમ કાયદા અને રેકૉર્ડ પરના પુરાવાઓથી વિરુદ્ધ અને ગેરકાયદેસર, અમાન્ય અને અયોગ્ય છે અને તે રદ કરવાને પાત્ર છે.

જ. અપીલકર્તા રાજ્ય તરફે વિદ્વાન એડિશનલ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર શ્રી આદિત્ય જાડેજા અને આરોપી તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી હાર્દિક એચ. દવેને સાંભળ્યા. નિર્દોષ છૂટકારાના વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને હુકમનું અવલોકન કર્યું અને કેસના રેકૉર્ડ પરના ફરિયાદપક્ષના સમગ્ર પુરાવાઓની પુનઃકદર કરી.

પ. અપીલકર્તા રાજ્ય તરફે વિદ્વાન એપીપી શ્રી આદિત્ય જાડેજાએ આ કોર્ટ સમક્ષ રેકૉર્ડ પરના ફરિયાદપક્ષના સમગ્ર પુરાવાઓની રજૂઆત કરેલ છે અને ભારપૂર્વક દલીલ કરી છે કે ફરિયાદપક્ષે સાબિત કર્યું છે કે આરોપી ગુના સમયે સરકારી કર્મચારી હતો અને સાક્ષીઓની હાજરીમાં, તેણે રૂ.૨૫૦૦/- રૂપિયાની રકમ સ્વીકારી હતી અને તે જ સરકારી તિજોરીમાં જમા કરાવી ન હતી, ભલે તેની પાસે કોઈ પણ વ્યક્તિ પાસેથી કોઈ રકમ ઉઘરાવવાની કોઈ સત્તા ન હતી. તે રેકૉર્ડ પર છે કે આરોપીને દેવકરણ ના મુવાડા બીટનો હવાલો આપવામાં આવ્યો

હતો, પરંતુ તેણે તેનો સ્વીકાર કર્યો ન હતો અને કોઈ પણ સત્તા વિના, તે બીટમાં પેટ્રોલિંગ કરી રહ્યો હતો, અને તે સમયે, સાક્ષીઓ પાસેથી રકમ ઉઘરાવી હતી. જે વ્યક્તિ પાસેથી રકમ ઉઘરાવવામાં આવી હતી તેને કોઈ રસીદ પણ આપવામાં આવી ન હતી અને સમગ્ર ગુનો મૌખિક અને દસ્તાવેજી પુરાવાઓ દ્વારા ફરિયાદપક્ષ દ્વારા સાબિત થયો છે, પરંતુ વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે સમગ્ર પુરાવાની સાચી અને યોગ્ય પરિપ્રેક્ષ્યમાં કદર કરી નથી અને વિદ્વાન એપીપીએ આ કોર્ટને નિર્દોષ છૂટકારાના વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને હુકમને રદ કરવા અને અપીલ મંજૂર કરવા વિનંતી કરી છે.

૬. આરોપી તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી હાર્દિક એ. દવેએ રજૂઆત કરી છે કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે તમામ પુરાવાઓની સાચી ભાવનામાં કદર કરી છે અને આરોપીને નિર્દોષ મુક્ત કરવામાં કોઈ ભૂલ કરી નથી અને તેથી, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ નિર્દોષ છૂટકારાના વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને હુકમમાં આ કોર્ટના કોઈ હસ્તક્ષેપની જરૂર નથી અને આ કોર્ટને અપીલ ફગાવી દેવા વિનંતી કરી છે.

૭. શરૂઆતમાં, હાલના કેસના તથ્યોની ચર્ચા કરતા પહેલા, ૨૦૨૫ લોસુટ (એસ.સી.) ૧૪૨૩ માં રિપોર્ટ થયેલ પી. સોમરાજુ વિરુદ્ધ આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યના કેસમાં નિર્દોષ છૂટકારાની અપીલો સાથે કામ કરતી વખતે અપીલ કોર્ટની સત્તાઓ અંગે પેરા ૧૧ અને ૧૨ માં સર્વોચ્ચ અદાલતના અવલોકનોનો સંદર્ભ લેવો યોગ્ય રહેશે:

"૧૧. આગળ વધતા પહેલા, નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમમાં અપીલ કોર્ટ દ્વારા હસ્તક્ષેપને સંચાલિત કરતા સુસ્થાપિત સિદ્ધાંતોનું પુનરાવર્તન કરવું યોગ્ય રહેશે, જેની અર્થા હાઈકોર્ટ દ્વારા વાદગ્રસ્ત ચુકાદામાં પણ કરવામાં આવી હતી. શરૂઆતમાં, અમે ચંદ્રપ્પા અને અન્ય વિરુદ્ધ કર્ણાટક રાજ્ય ૨૦૦૭ (૪) એસ.સી.સી. ૪૧૫ ના મહત્વના કેસ પર આધાર રાખીએ છીએ જેમાં આ કોર્ટે નીચે મુજબ પાંચ-મુદ્દાની અધિકૃત કસોટી નિર્ધારિત કરી હતી:

"૪૨. ઉપરોક્ત નિર્ણયો પરથી, અમારા મતે, નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમ વિરુદ્ધની અપીલ સાથે કામ કરતી વખતે અપીલ કોર્ટની સત્તાઓ અંગેના નીચેના સામાન્ય સિદ્ધાંતો ઉભરી આવે છે:

(૧) અપીલ કોર્ટ પાસે જે પુરાવા પર નિર્દોષ છૂટકારાનો હુકમ આધારિત છે તેની સમીક્ષા કરવાની, પુનઃકદર કરવાની અને પુનઃવિચાર કરવાની સંપૂર્ણ સત્તા છે.

(૨) ધ કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર, ૧૯૭૩
આવી સત્તાના પ્રયોગ પર કોઈ મર્યાદા, પ્રતિબંધ
કે શરત લાદતી નથી અને અપીલ કોર્ટ તેની
સમક્ષના પુરાવા પર હકીકત અને કાયદા બંનેના
પ્રશ્નો પર પોતાના તારણ પર પહોંચી શકે છે.

(૩) વિવિધ અભિવ્યક્તિઓ, જેમ કે, "સંગીન
અને અનિવાર્ય કારણો", "સારા અને પર્યાપ્ત
આધારો", "ખૂબ જ મજબૂત સંજોગો", "વિકૃત
તારણો", "સ્પષ્ટ ભૂલો", વગેરેનો હેતુ નિર્દોષ
છૂટકારા વિરુદ્ધની અપીલમાં અપીલ કોર્ટની
વિસ્તૃત સત્તાઓમાં કાપ મૂકવાનો નથી.

(૪) આવી શબ્દાવલિઓ પુરાવાની સમીક્ષા
કરવાની અને પોતાના તારણ પર આવવાની
અદાલતની સત્તામાં કાપ મૂકવા કરતાં નિર્દોષ
છૂટકારામાં હસ્તક્ષેપ કરવા માટે અપીલ કોર્ટની
અનિચ્છા પર ભાર મૂકવા માટે "ભાષાના
અલંકારો" જેવી વધુ છે.

(૫) જો કે, અપીલ કોર્ટે ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે નિર્દોષ છૂટકારાના કિસ્સામાં, આરોપીની તરફેણમાં બેવડી ધારણા હોય છે. પ્રથમ, ફોજદારી ન્યાયશાસ્ત્રના મૂળભૂત સિદ્ધાંત હેઠળ તેને નિર્દોષ હોવાની ધારણા ઉપલબ્ધ છે કે જ્યાં સુધી સક્ષમ કાયદાની અદાલત દ્વારા તે દોષિત સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી દરેક વ્યક્તિને નિર્દોષ માનવામાં આવશે. બીજું, આરોપીએ પોતાનો નિર્દોષ છૂટકારો મેળવ્યો હોવાથી, તેની નિર્દોષતાની ધારણા ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા વધુ પ્રબળ, પુનઃપુષ્ટ અને મજબૂત બને છે. જો રેકૉર્ડ પરના પુરાવાઓના આધારે બે વ્યાજબી તારણો શક્ય હોય, તો અપીલ કોર્ટે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા નિર્દોષ છૂટકારાના તારણમાં ખલેલ પહોંચાડવી જોઈએ નહીં." ૪ (૨૦૦૭) ૪ એસ.સી.સી. ૪૧૫.

૧૨. સારાંશમાં, અપીલ કોર્ટ પાસે નિઃશંકપણે ધ કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર, ૧૯૭૩ ની કલમ ૩૭૮ અને ૩૮૬ હેઠળ નિર્દોષ છૂટકારા વિરુદ્ધની અપીલમાં

પુરાવાની સમીક્ષા અને પુનઃકદર કરવાની સંપૂર્ણ સત્તા છે. જો કે, નિર્દોષ છૂટકારા પછી નિર્દોષતાની પ્રબળ અથવા 'બેવડી' ધારણાને કારણે, હસ્તક્ષેપ મર્યાદિત હોવો જોઈએ. જો રેકૉર્ડના આધારે બે વ્યાજબી મંતવ્યો શક્ય હોય, તો નિર્દોષ છૂટકારામાં ખલેલ પહોંચાડવી જોઈએ નહીં. ન્યાયિક હસ્તક્ષેપ ત્યારે જ યોગ્ય છે જ્યારે ટ્રાયલ કોર્ટનો અભિપ્રાય વિકૃત હોય, પુરાવાઓના ખોટા અર્થઘટન અથવા ભૌતિક પુરાવાઓને અવગણવા પર આધારિત હોય અથવા તેના પરિણામે ન્યાયનો સ્પષ્ટ અન્યાય થતો હોય. તદુપરાંત, અપીલ કોર્ટે નિર્દોષ છૂટકારા માટે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા કારણોને ઉલટાવતા અને પોતાના સોંપતા પહેલા તેને સંબોધવા જોઈએ. આ કોર્ટના તાજેતરના ચુકાદાઓની શ્રેણીએ આ સ્થિતિને વધુ મજબૂત રીતે સ્થાપિત કરી છે, જેમાં અન્યોની સાથે, મધ્યપ્પા અને અન્ય વિરુદ્ધ કર્ણાટક રાજ્ય, ૨૦૨૪ આઈએનએસસી ૧૦૪, બધુ @ બલરામ @ બાલમુકુંદ અને અન્ય વિરુદ્ધ મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય ૨૦૨૪ આઈએનએસસી ૨૫૮, બાબુ સાહેબગૌડા રુદ્રગૌડા અને અન્ય વિરુદ્ધ કર્ણાટક રાજ્ય ૨૦૨૪

આઈએનએસસી ૩૨૦ અને કોન્સ્ટેબલ ૯૦૭ સુરેન્દ્ર સિંગ
અને અન્ય વિરુદ્ધ ઉત્તરાખંડ રાજ્ય ૨૦૨૫
આઈએનએસસી ૧૧૪ નો સમાવેશ થાય છે."

૭.૧ સર્વોચ્ચ અદાલતે, ૨૦૨૫ આઈએનએસસી ૧૧૪ માં રિપોર્ટ થયેલ સુરેન્દ્ર
સિંગ અને અન્ય વિરુદ્ધ ઉત્તરાખંડ રાજ્યના કેસમાં, પેરા નંબર ૧૧ માં નીચે
મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

"૧૧. તાજેતરમાં, બાબુ સાહેબગૌડા રુદ્રગૌડા અને અન્ય
વિરુદ્ધ કર્ણાટક રાજ્યના કેસમાં, આ કોર્ટની એક ખંડપીઠ
જેમાં અમારામાંના એક સભ્ય હતા (બી. આર. ગવઈ,
જે.) ને નિર્દોષ છૂટકારા વિરુદ્ધની અપીલમાં હસ્તક્ષેપના
વ્યાપ અંગેની કાનૂની સ્થિતિ પર વિચાર કરવાની તક
મળી હતી. તેમાં નીચે મુજબ અવલોકન કરવામાં આવ્યું
હતું:

"૩૮. સૌ પ્રથમ, અમે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા
આરોપીના નિર્દોષ છૂટકારાને પડકારવા માટે રાજ્ય દ્વારા
દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલમાં હાઈકોર્ટ દ્વારા
હસ્તક્ષેપના વ્યાપને સંચાલિત કરતા આ કોર્ટ દ્વારા
નિર્ધારિત સિદ્ધાંતોનું પુનરાવર્તન કરવા માંગીએ છીએ.

૩૯. આ કોર્ટે રાજેશ પ્રસાદ વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય [રાજેશ પ્રસાદ વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય, (૨૦૨૨) ૩ એસ.સી.સી. ૪૭૧: (૨૦૨૨) ૨ એસ.સી.સી. (ફિ) ૩૧] માં વિવિધ અગાઉના ચુકાદાઓ પર વિચાર કર્યા પછી ક્ષેત્રને આવરી લેતી કાનૂની સ્થિતિનો સારાંશ આપ્યો અને નીચે મુજબ ઠેરવ્યું: (એસ.સી.સી. પૃષ્ઠ ૪૮૨-૮૩, પેરા ૨૯)

૨૯. ચુકાદાઓની શ્રેણીનો સંદર્ભ આપ્યા પછી, આ કોર્ટે નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમ વિરુદ્ધની અપીલ સાથે કામ કરતી વખતે અપીલ કોર્ટની સત્તાઓ અંગેના નીચેના સામાન્ય સિદ્ધાંતો નીચેના શબ્દોમાં તારવ્યા: (ચંદ્રપ્પા કેસ [ચંદ્રપ્પા વિરુદ્ધ કર્ણાટક રાજ્ય, (૨૦૦૭) ૪ એસ.સી.સી. ૪૧૫: (૨૦૦૭) ૨ એસ.સી.સી. (ફિ) ૩૨૫], એસ.સી.સી. પૃષ્ઠ ૪૩૨, પેરા ૪૨)

૪૨. ઉપરોક્ત નિર્ણયો પરથી, અમારા મતે, નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમ વિરુદ્ધની અપીલ સાથે કામ કરતી વખતે અપીલ કોર્ટની સત્તાઓ અંગેના નીચેના સામાન્ય સિદ્ધાંતો ઉભરી આવે છે:

(૧) અપીલ કોર્ટ પાસે જે પુરાવા પર નિર્દોષ છૂટકારાનો હુકમ આધારિત છે તેની સમીક્ષા કરવાની, પુનઃકદર કરવાની અને પુનઃવિચાર કરવાની સંપૂર્ણ સત્તા છે.

(૨) ક્રિમિનલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૭૩ આવી સત્તાના પ્રયોગ પર કોઈ મર્યાદા, પ્રતિબંધ કે શરત લાદતી નથી અને અપીલ કોર્ટ તેની સમક્ષના પુરાવા પર હકીકત અને કાયદા બંનેના પ્રશ્નો પર પોતાના તારણ પર પહોંચી શકે છે.

(૩) વિવિધ અભિવ્યક્તિઓ, જેમ કે, "સંગીન અને અનિવાર્ય કારણો", "સારા અને પર્યાપ્ત આધારો", "ખૂબ જ મજબૂત સંજોગો", "વિકૃત તારણો", "સ્પષ્ટ ભૂલો", વગેરેનો હેતુ નિર્દોષ છૂટકારા વિરુદ્ધની અપીલમાં અપીલ કોર્ટની વિસ્તૃત સત્તાઓમાં કાપ મૂકવાનો નથી. આવી શબ્દાવલિઓ પુરાવાની સમીક્ષા કરવાની અને પોતાના તારણ પર આવવાની અદાલતની સત્તામાં કાપ મૂકવા કરતાં નિર્દોષ છૂટકારામાં હસ્તક્ષેપ કરવા માટે અપીલ કોર્ટની અનિરક્ષા પર ભાર મૂકવા માટે "ભાષાના અલંકારો" જેવી વધુ છે.

(૪) જો કે, અપીલ કોર્ટે ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે નિર્દોષ છૂટકારાના કિસ્સામાં, આરોપીની તરફેણમાં બેવડી ધારણા હોય છે. પ્રથમ, નિર્દોષતાની ધારણા તેને ફોજદારી ન્યાયશાસ્ત્રના મૂળભૂત સિદ્ધાંત હેઠળ ઉપલબ્ધ છે કે જ્યાં સુધી સક્ષમ કાયદાની અદાલત દ્વારા તે દોષિત સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી દરેક વ્યક્તિને નિર્દોષ માનવામાં આવશે. બીજું, આરોપીએ પોતાનો નિર્દોષ છૂટકારો મેળવ્યો હોવાથી, તેની નિર્દોષતાની ધારણા ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા વધુ પ્રબળ, પુનઃપુષ્ટ અને મજબૂત બને છે.

(૫) જો રેકૉર્ડ પરના પુરાવાઓના આધારે બે વ્યાજબી તારણો શક્ય હોય, તો અપીલ કોર્ટે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા નિર્દોષ છૂટકારાના તારણમાં ખલેલ પહોંચાડવી જોઈએ નહીં."

૪૦. વધુમાં, એચ.ડી. સુંદરા વિરુદ્ધ કર્ણાટક રાજ્ય [એચ.ડી. સુંદરા વિરુદ્ધ કર્ણાટક રાજ્ય, (૨૦૨૩) ૯ એસ.સી.સી. ૫૮૧: (૨૦૨૩) ૩ એસ.સી.સી. (ફિ) ૭૪૮] માં આ કોર્ટે કલમ ૩૭૮ સીઆરપીસી હેઠળ નિર્દોષ છૂટકારા વિરુદ્ધની અપીલ સાથે કામ કરતી વખતે

અપીલ અધિકારક્ષેત્રના પ્રયોગને સંચાલિત કરતા
સિદ્ધાંતોનો સારાંશ નીચે મુજબ આપ્યો: (એસ.સી.સી.
પૃષ્ઠ ૫૮૪, પેરા ૮)

“૮. XXX XXX XXX

૮. (૧) આરોપીનો નિર્દોષ છૂટકારો નિર્દોષતાની
ધારણાને વધુ મજબૂત બનાવે છે;

૮. (૨) અપીલ કોર્ટ, નિર્દોષ છૂટકારા વિરુદ્ધની અપીલ
સાંભળતી વખતે, મૌખિક અને દસ્તાવેજી પુરાવાની
પુનઃકદર કરવા માટે હકદાર છે;

૮. (૩) અપીલ કોર્ટ, નિર્દોષ છૂટકારા વિરુદ્ધની
અપીલનો નિર્ણય કરતી વખતે, પુરાવાની પુનઃકદર કર્યા
પછી, એ વિચારવું જરૂરી છે કે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા લેવામાં
આવેલ મંતવ્ય એ સંભવિત મંતવ્ય છે જે રેકૉર્ડ પરના
પુરાવાના આધારે લઈ શકાયો હોત;

૮. (૪) જો લેવામાં આવેલ મંતવ્ય સંભવિત મંતવ્ય હોય,
તો અપીલ કોર્ટ નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમને એ આધારે

ઉલટાવી શકતી નથી કે બીજો મંતવ્ય પણ શક્ય હતો;
અને

૮. (૫) અપીલ કોર્ટ નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમમાં ત્યારે જ
હસ્તક્ષેપ કરી શકે છે જો તે એવા તારણ પર આવે કે રેકૉર્ડ
પરના પુરાવાના આધારે માત્ર એક જ તારણ નોંધી શકાય
તેમ હતું કે આરોપીનો ગુનો વ્યાજબી શંકાથી પર સાબિત
થયો હતો અને બીજો કોઈ તારણ શક્ય ન હતો."

૪૧. આમ, તે શંકાની પેલે પાર છે કે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા
આરોપીની તરફેણમાં નોંધાયેલા નિર્દોષ છૂટકારાના
ચુકાદાને ઉલટાવવા માટે અપીલ કોર્ટ દ્વારા હસ્તક્ષેપનો
વ્યાપ નીચેના સિદ્ધાંતોના ચાર ખૂણામાં વાપરવો પડશે:

૪૧. (૧) કે નિર્દોષ છૂટકારાનો ચુકાદો સ્પષ્ટ વિકૃતિથી
પીડાય છે;

૪૧. (૨) કે તે રેકૉર્ડ પરના ભૌતિક પુરાવાઓને ખોટી
રીતે વાંચવા/વિચારવામાં અવગણના પર આધારિત છે;
અને

૪૧. (૩) કે કોઈ બે વ્યાજબી મંતવ્યો શક્ય નથી અને
રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ પુરાવા પરથી માત્ર આરોપીના દોષ
સાથે સુસંગત મંતવ્ય જ શક્ય છે."

૮. કાયદાનો આ સુસ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે નિર્દોષ છૂટકારા વિરુદ્ધની અપીલમાં, અપીલ કોર્ટ એ મર્યાદાથી બંધાયેલી છે કે જ્યાં સુધી વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ રજૂ કરાયેલા પુરાવાઓની કદર કર્યા પછી એવું ન જણાય કે ત્યાં કેટલીક સ્પષ્ટ ગેરકાયદેસરતા અથવા વિકૃતિ છે જે કોર્ટ દ્વારા સંભવિત રીતે પહોંચી શકાય તેમ ન હતું, ત્યાં સુધી નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમમાં કોઈ હસ્તક્ષેપ કરવાનો નથી. તે પણ એક સ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે અપીલ કોર્ટ માટે પુરાવાની સમીક્ષા કરવા પર કોઈ રોક નથી, પરંતુ સામાન્ય રીતે નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમમાં હસ્તક્ષેપ કરવામાં આવશે નહીં કારણ કે આરોપીની નિર્દોષતાની ધારણા નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમ દ્વારા વધુ મજબૂત બને છે. ફોજદારી કેસોમાં ન્યાય પ્રશાસનના જાળામાં જે સુવર્ણ દોરો ચાલે છે તે એ છે કે જો ફરિયાદપક્ષના કેસમાં રજૂ કરાયેલા પુરાવા પર બે મંતવ્યો શક્ય હોય એટલે કે (૧) આરોપીનો દોષ અને (૨) તેની નિર્દોષતા, તો જે મંતવ્ય આરોપીની તરફેણમાં હોય તેને અપનાવવો જોઈએ, અને જો ટ્રાયલ કોર્ટે આરોપીની તરફેણમાં મંતવ્ય લીધો હોય, તો અપીલ કોર્ટે નિર્દોષ છૂટકારાના તારણોમાં ખલેલ પહોંચાડવી જોઈએ નહીં. અપીલ કોર્ટ નિર્દોષ છૂટકારાના ચુકાદા અને હુકમમાં ત્યારે જ હસ્તક્ષેપ કરી શકે છે જ્યારે અનિવાર્ય અને સંગીન કારણો

હોય અને હુકમ સ્પષ્ટપણે ગેરવ્યાજબી હોય અને જ્યાં અપીલ કોર્ટ એવા તારણ પર આવે કે પુરાવાના આધારે દોષિત ઠેરવવું અનિવાર્ય છે.

૯. પીસી એક્ટ હેઠળના કેસોના સંદર્ભમાં, ૨૦૨૨ ૦ સુપ્રીમ (એસ.સી.) ૧૨૪૮ માં રિપોર્ટ થયેલ નીરજ દત્તા વિરુદ્ધ રાજ્ય (દિલ્હીના એન.સી.ટી. સરકાર) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે પેરા નંબર ૬૮ માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

"૬૮. ઉપરોક્ત ચર્ચામાંથી જે ઉભરી આવે છે તેનો સારાંશ નીચે મુજબ છે: –

(એ) જાહેર સેવક દ્વારા ગેરકાયદેસર લાંચની માંગણી અને સ્વીકૃતિની સાબિતી, પ્રોસિક્યુશન દ્વારા વિવાદિત હકીકત તરીકે, સદર એક્ટની કલમો ૭ અને ૧૩(૧)(ડી) (૧) અને (૨) હેઠળ આરોપી જાહેર સેવકનો દોષ સ્થાપિત કરવા માટે સિને ક્વા નોન (અનિવાર્ય શરત) છે.

(બી) આરોપીનો દોષ સાબિત કરવા માટે, ફરિયાદપક્ષે સૌ પ્રથમ હકીકતના સ્વરૂપમાં ગેરકાયદેસર લાંચની માંગણી અને ત્યારબાદની સ્વીકૃતિ સાબિત કરવી પડશે. આ વિવાદિત હકીકત કાં તો સીધા પુરાવા દ્વારા સાબિત

કરી શકાય છે જે મૌખિક પુરાવા અથવા દસ્તાવેજ પુરાવાના સ્વરૂપમાં હોઈ શકે છે.

(સી) વધુમાં, વિવાદિત હકીકત, એટલે કે, ગેરકાયદેસર લાંચની માંગણી અને સ્વીકૃતિની સાબિતી સીધા મૌખિક અને દસ્તાવેજ પુરાવાની ગેરહાજરીમાં સંજોગોપસાત પુરાવા દ્વારા પણ સાબિત કરી શકાય છે.

(ડી) વિવાદિત હકીકત, એટલે કે, જાહેર સેવક દ્વારા ગેરકાયદેસર લાંચની માંગણી અને સ્વીકૃતિ સાબિત કરવા માટે, નીચેના પાસાઓને ધ્યાનમાં રાખવા પડશે:

(૧) જો જાહેર સેવક તરફથી કોઈ માંગણી કર્યા વિના લાંચ આપનાર દ્વારા ચૂકવવાની ઓફર કરવામાં આવે અને બાદમાં ફક્ત ઓફર સ્વીકારે અને ગેરકાયદેસર લાંચ મેળવે, તો તે સદર એક્ટની કલમ ૭ મુજબ સ્વીકૃતિનો કેસ છે. આવા કિસ્સામાં, જાહેર સેવક દ્વારા અગાઉની માંગણી હોવી જરૂરી નથી.

(૨) બીજી બાજુ, જો જાહેર સેવક માંગણી કરે અને લાંચ આપનાર માંગણી સ્વીકારે અને માંગેલ પારિતોષિક આપે જે બદલામાં જાહેર સેવક દ્વારા મેળવવામાં આવે, તો તે

પ્રાપ્તિનો કેસ છે. પ્રાપ્તિના કિસ્સામાં, ગેરકાયદેસર લાંચ માટેની અગાઉની માંગણી જાહેર સેવક તરફથી ઉદ્ભવે છે. આ સદર એક્ટની કલમ ૧૩(૧)(ડી)(૧) અને (૨) હેઠળનો ગુનો છે.

(૩) ઉપરના (૧) અને (૨) બંને કિસ્સાઓમાં, લાંચ આપનાર દ્વારા ઓફર અને જાહેર સેવક દ્વારા માંગણી અનુક્રમે ફરિયાદપક્ષ દ્વારા વિવાદિત હકીકત તરીકે સાબિત કરવી પડશે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, બીજું કંઈ પણ કર્યા વિના માત્ર ગેરકાયદેસર લાંચની સ્વીકૃતિ અથવા પ્રાપ્તિ તેને સદર એક્ટની અનુક્રમે કલમ ૭ અથવા કલમ ૧૩(૧)(ડી), (૧) અને (૨) હેઠળનો ગુનો બનાવશે નહીં. તેથી, સદર એક્ટની કલમ ૭ હેઠળ, ગુનો સાબિત કરવા માટે, લાંચ આપનાર તરફથી ઉદ્ભવતી ઓફર હોવી જોઈએ જે જાહેર સેવક દ્વારા સ્વીકારવામાં આવે જે તેને ગુનો બનાવશે. તેવી જ રીતે, જાહેર સેવક દ્વારા અગાઉની માંગણી જ્યારે લાંચ આપનાર દ્વારા સ્વીકારવામાં આવે અને બદલામાં ચુકવણી કરવામાં આવે જે જાહેર સેવક દ્વારા મેળવવામાં આવે, તો તે સદર

એક્ટની કલમ ૧૩(૧)(ડી) અને (૧) અને (૨) હેઠળ પ્રાપ્તિનો ગુનો હશે.

(ઈ) ગેરકાયદેસર લાંચની માંગણી અને સ્વીકૃતિ અથવા પ્રાપ્તિ અંગેની હકીકતની ધારણા કાયદાની અદાલત દ્વારા માત્ર ત્યારે જ અનુમાન તરીકે કરી શકાય છે જ્યારે પાયાની હકીકતો સંબંધિત મૌખિક અને દસ્તાવેજી પુરાવા દ્વારા સાબિત કરવામાં આવી હોય અને તેની ગેરહાજરીમાં નહીં. રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીના આધારે, પ્રોસિક્યુશન દ્વારા માંગણીની હકીકત સાબિત થઈ છે કે નહીં તે ધ્યાનમાં લેતી વખતે કોર્ટ પાસે હકીકતની ધારણા ઊભી કરવાની મુવેરછા છે. અલબત્ત, હકીકતની ધારણા આરોપી દ્વારા ખંડન કરવાને પાત્ર છે અને ખંડનની ગેરહાજરીમાં ધારણા કાયમ રહે છે.

(એફ) જો ફરિયાદી 'હોસ્ટાઈલ' (ફ્રોલી) જાહેર થાય, અથવા તેનું મૃત્યુ થયું હોય અથવા ટ્રાયલ દરમિયાન પુરાવા આપવા માટે ઉપલબ્ધ ન હોય, તો ગેરકાયદેસર લાંચની માંગણી અન્ય કોઈ સાક્ષીના પુરાવા આપીને સાબિત કરી શકાય છે જે ફરીથી પુરાવા આપી શકે છે, કાં તો મૌખિક રીતે અથવા દસ્તાવેજી પુરાવા દ્વારા અથવા

ફરિયાદપક્ષ સંજોગોવસાત પુરાવા દ્વારા કેસ સાબિત કરી શકે છે. ટ્રાયલ સમાપ્ત થતી નથી અને તેનાથી આરોપી જાહેર સેવકના નિર્દોષ છૂટકારાનો હુકમ આવતો નથી.

(જી) જ્યાં સુધી સદર એક્ટની કલમ ૭ નો સંબંધ છે, વિવાદિત હકીકતોની સાબિતી પર, કલમ ૨૦ અદાલતને એ ધારણા ઊભી કરવા માટે આદેશ આપે છે કે ગેરકાયદેસર લાંચ સદર કલમમાં દર્શાવ્યા મુજબ હેતુ અથવા ઈનામના હેતુ માટે હતું. સદર ધારણા અદાલત દ્વારા કાયદેસરની ધારણા અથવા કાયદામાં ધારણા તરીકે ઊભી કરવી પડશે. અલબત્ત, સદર ધારણા પણ ખંડનને પાત્ર છે. કલમ ૨૦ સદર એક્ટની કલમ ૧૩(૧)(ડી) (૧) અને (૨) ને લાગુ પડતી નથી.

(એચ) અમે સ્પષ્ટ કરીએ છીએ કે સદર એક્ટની કલમ ૨૦ હેઠળની કાયદામાં ધારણા ઉપર પોઈન્ટ (ઈ) માં ઉલ્લેખિત હકીકતની ધારણાથી અલગ છે કારણ કે અગાઉની ફરજિયાત ધારણા છે જ્યારે બાદની મુવેરછા મુજબની પ્રકૃતિની છે."

૧૦. કાયદાના સ્થાપિત સિદ્ધાંતોના પ્રકાશમાં, રેકૉર્ડ પરના પુરાવાની પુનઃકદર કરવામાં આવે છે અને ફરિયાદપક્ષે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૧ ભરતકુમાર રમેશચંદ્ર સોલંકીની આંક ૪૮ પર તપાસ કરી છે. સાક્ષી ફરિયાદી છે, જેમણે જણાવ્યું છે કે તેમણે આર.બી. મંસુરી, જે કાકરાપાર ખાતે તાલીમ માટે ગયા હતા, તેમના દેવકરણ ના મુવાડા બીટનો હવાલો આરોપીને સંભાળવા માટે આદેશ પસાર કર્યો હતો. આરોપીએ આદેશ મુજબ હવાલો સંભાળ્યો ન હતો, પરંતુ વન સંરક્ષણ માટે વિસ્તારમાં પેટ્રોલિંગ કરી રહ્યો હતો. ડિસેમ્બર, ૨૦૦૫ માં, ફરિયાદીને ખબર પડી કે આરોપીએ રમેશજી ભુલાજી, મંગાજી અને ફાતાજી જવારાજી સહિત પાઠવત ગામની ચાર વ્યક્તિઓને પકડી હતી અને આરોપી પાસે દંડની કોઈ રકમ ઉઘરાવવાની કોઈ સત્તા ન હતી, પરંતુ મધ્યસ્થી ઉદાજી અતાજી સોલંકી મારફતે તેમની પાસેથી રૂ.૨૫૦૦/- રૂપિયાની રકમ ઉઘરાવી હતી. આરોપી પાસે ત્રણ મજૂરો પ્રહલાદજી અજાજી, બાબુજી જીવાજી અને ભીખાજી નાથાજી હતા, અને રૂ.૨૫૦૦/- માંથી પ્રહલાદજીને રૂ.૪૦૦/- રૂપિયા, બાબુજીને રૂ.૪૦૦/- રૂપિયા અને ભીખાજીને રૂ.૧૦૦/- રૂપિયા આપ્યા અને બાકીની રકમ પોતાની પાસે રાખી. ફરિયાદીને મજૂરો મારફતે આ અંગે જાણ થઈ અને તેણે તેની સામે વિભાગીય તપાસ શરૂ કરી હતી. લેવામાં આવેલી રકમ ઉઘરાવવાની કોઈ પણ સત્તા વિના સરકારી નાણાં હતા, અને તેથી, ફરિયાદીએ ઉપરી રેન્જ ઓફિસર ડેપ્યુટી ફોરેસ્ટ ઓફિસર, ગાંધીનગરને પત્ર મોકલ્યો, જે આંક ૪૮ પર રજૂ કરવામાં આવ્યો છે અને ફરિયાદ દાખલ કરી, જે આંક ૫૦ પર રજૂ કરવામાં આવી

છે. આરોપીના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી ઉલટ તપાસમાં સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે આર.બી. મંસુરી દેવકરણ મુવાડા બીટના બીટ ગાર્ડ હતા અને આર.બી. મંસુરી તાલીમ પર ગયા હોવાથી હવાલો બારોટ વનપાલને સોંપવામાં આવ્યો હતો. તેમાંથી કોઈએ તેની સમક્ષ કોઈ ફરિયાદ કરી ન હતી અને પ્રહલાદજી અજાજી, બાબુજી અજાજી અને ભીખાજી નાથાજી દેવકરણ ના મુવાડા બીટના મજૂરો હતા. તેણે તેમાંથી કોઈની વિરુદ્ધ કોઈ ફરિયાદ કરી ન હતી અને ૦૧/૦૩/૨૦૦૬ પહેલાં, તે જાણતા ન હતા કે ઉદાજી અતાજી કોણ હતા. તે જાણતા નથી કે કેટલા પ્રમાણમાં લાકડું ચોરાયું હોવાનું આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો હતો અને ફરિયાદ માત્ર અન્ય મજૂરો પાસેથી મળેલી માહિતીના આધારે નોંધાવવામાં આવી હતી.

૧૦.૧. આંક ૫૫ પર તપાસવામાં આવેલ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૨ જેસંગભાઈ રાણાજી સોલંકી આંક ૫૬ પર રજૂ કરવામાં આવેલ પંચનામાના પંચ સાક્ષી છે. સદર દસ્તાવેજ તે સ્થળનું પંચનામું છે જ્યાં આરોપી અન્ય લોકો સાથે બેઠા હતા અને કેસ માટે રૂ.૫૦૦/- રૂપિયાની રકમ સ્વીકારવા સંમત થયા હતા.

૧૦.૨. આંક ૬૦ પર તપાસવામાં આવેલ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૩ જયંતીભાઈ કુલાજી ચૌહાણ આંક ૬૧ પર રજૂ કરવામાં આવેલ પંચનામાના પંચ સાક્ષી છે, જેના દ્વારા તપાસ અધિકારીએ અમુક દસ્તાવેજો જપ્ત કર્યા હતા, પરંતુ સાક્ષીએ ફરિયાદપક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું નથી અને તેને દ્રોહી જાહેર કરવામાં આવ્યો છે.

૧૦.૩. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૪ ગોવિંદભાઈ વશરામભાઈ પ્રબારી આંક ૬૫ પર રજૂ કરવામાં આવેલ ધરપકડ પંચનામાના પંચ સાક્ષી છે. સાક્ષીએ ફરિયાદપક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું નથી.

૧૦.૪. આંક ૭૦ પર તપાસવામાં આવેલ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૫ બાબુભાઈ જીવાજી સોલંકીએ જણાવ્યું છે કે તેઓ દેવકરણ ના મુવાડા બીટમાં મજૂર તરીકે કામ કરતા હતા અને ૦૭/૦૪/૨૦૦૬ પહેલા તેઓ, પ્રહલાદભાઈ અને આરોપી પાઠવત ગામની સીમમાં પેટ્રોલિંગ કરી રહ્યા હતા અને તેમને "ઈઝરાયેલ બાવળના ઝાડનું લાકડું મળ્યું જે છુપાયેલું હતું. તેમણે રમેશભાઈ ભુલાજી, મંગાજી કુલાજી, ફાતાજી જવારાજી અને અમરાજી ચંદુજીને બોલાવ્યા અને તેઓએ ગુનો કબૂલ કર્યો અને દંડની રકમ ચૂકવવા તૈયાર હતા અને ઉતાજી અતાજીએ રૂ.૫૦૦/- રૂપિયાની રકમ નક્કી કરી. તે દિવસે, આરોપીને ૫૦૦/- રૂપિયા આપવામાં આવ્યા હતા અને બાકીના ૨૦૦૦/- રૂપિયા ૧૦ દિવસ પછી ચૂકવવાનું વચન આપવામાં આવ્યું હતું. વખતસિંહ અને પ્રહલાદજી પાછા આવ્યા અને તેમને પૈસા લેવા માટે ઉદાજી અતાજી પાસે મોકલવામાં આવ્યા અને ઉદાજી અતાજીએ પ્રહલાદજીને ૨૦૦૦/- રૂપિયા આપ્યા. તેમાંથી આરોપીએ તેમને ૪૦૦/- રૂપિયા, પ્રહલાદજીને ૪૦૦/- રૂપિયા અને ભીખાજીને ૧૦૦/- રૂપિયા આપ્યા. આરોપીના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી ઉલટ તપાસમાં, સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે આર.બી. મંસુરી દેવકરણ ના મુવાડા બીટના વન અધિકારી હતા અને ગુના સમયે, આરોપી વાઘજીપુર બીટમાં કામ કરતો હતો

જે દેવકરણ ના મુવાડા બીટથી અલગ બીટ છે. આર.બી. મંસુરી ૦૧/૧૦/૨૦૦૫ થી ૩૧/૦૧/૨૦૦૬ સુધી તાલીમ પર હતા, અને તે સમય દરમિયાન, વનપાલ બારોટ દેવકરણ ના મુવાડા બીટમાં ચેકિંગ માટે આવતા હતા. તેઓએ એક જગ્યાએ ઈઝરાયેલ બાવળના ઝાડનું લાકડું જોયું હતું અને તેઓએ લાકડાનું વજન કર્યું ન હતું અને ઉદાજી અતાજી પાસેથી કોઈ લાકડું મળ્યું ન હતું.

૧૦.૫. આંક ૭૪ પર તપાસવામાં આવેલ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૬, ભીખાભાઈ નાથાભાઈ સોલંકી અને આંક ૭૭ પર તપાસવામાં આવેલ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૭ પ્રહલાદજી અજાજી પરમાર તે સાક્ષીઓ છે, જેઓ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૫ બાબુભાઈ જીવાજી સોલંકીની સાથે હતા અને તેઓ બંનેએ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૫ બાબુભાઈ જીવાજી સોલંકી દ્વારા જણાવ્યા મુજબની જ હકીકતો વર્ણવી છે. તે બંનેએ જણાવ્યું છે કે તેઓએ રમેશભાઈ, મંગાભાઈ, અમરાભાઈને બોલાવ્યા હતા અને તે તમામને રૂ.૫૦૦/- રૂપિયા દંડ કરવામાં આવ્યો હતો અને ઉદાજી અતાજીએ રૂ.૫૦૦/- રૂપિયાની રકમ નક્કી કરી હતી. તે બંનેને સદર રકમમાંથી અનુક્રમે ૧૦૦/- અને ૪૦૦/- રૂપિયાનો હિસ્સો આપવામાં આવ્યો હતો. ઉલટ તપાસમાં, બંને સાક્ષીઓએ કબૂલ્યું છે કે તેઓ જાણતા નથી કે લાકડાનું શું થયું હતું, અને તેમના નિવેદનમાં, તેઓએ જણાવ્યું નથી કે રૂ.૫૦૦/- રૂપિયાની રકમ નક્કી કરવામાં આવી હતી.

૧૦.૬. આંક ૮૧ પર તપાસવામાં આવેલ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૮ ઉદાજી અતાજી સોલંકી તે સાક્ષી છે, જેમણે ફરિયાદપક્ષના કેસ મુજબ રૂ૫૦૦/- રૂપિયાની રકમ નક્કી કરી હતી અને આરોપીને આપવા માટે પ્રહલાદજી અજાજીને રકમ આપી હતી. સાક્ષીએ ફરિયાદપક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું નથી અને તેના નિવેદનથી સંપૂર્ણપણે ફરી ગયો છે અને તેને દ્રોહી જાહેર કરવામાં આવ્યો છે અને એપીપી દ્વારા લાંબી ઉલટ તપાસ કરવામાં આવી છે પરંતુ ફરિયાદપક્ષના કેસને સમર્થન આપતી કોઈ વાત રેકૉર્ડ પર આવી નથી.

૧૦.૭. આંક ૮૨ પર તપાસવામાં આવેલ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૯ રમેશભાઈ ભુલાભાઈ સોલંકી ઉદાજી અતાજી સોલંકીની સાથેની વ્યક્તિઓમાંના એક હતા અને તેમણે જણાવ્યું છે કે ઉદાજીએ તેમને કહ્યું હતું કે તેમણે ૬૨૫/- રૂપિયાનો દંડ ચૂકવવો પડશે અને તેમણે ઉદાજીને રકમ આપી હતી, જેમણે વોચમેન બાબુજી જીવાજીને રકમ આપી હતી. સાક્ષીએ ફરિયાદપક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું નથી અને તેને દ્રોહી જાહેર કરવામાં આવ્યો છે અને વિદ્વાન એપીપી દ્વારા લાંબી ઉલટ તપાસ કરવામાં આવી છે પરંતુ ફરિયાદપક્ષના કેસને સમર્થન આપતી કોઈ વાત રેકૉર્ડ પર આવી નથી.

૧૦.૮. આંક ૮૪ પર તપાસવામાં આવેલ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૧૦ મંગાજી ફુલાજી સોલંકીએ પણ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૯ રમેશભાઈ ભુલાભાઈ સોલંકી દ્વારા જણાવ્યા મુજબની જ બાબતો વર્ણવી છે અને જણાવ્યું છે કે તેઓને સાથે મળીને રૂ૫૦૦/- રૂપિયાનો દંડ ચૂકવવા માટે કહેવામાં આવ્યું હતું અને તેમણે

તેમનો ડરપ/- રૂપિયાનો હિસ્સો આપ્યો હતો અને ઉદાજી અતાજી બાબુજી જીવાજી, વખતસિંહ અને એક અન્ય વ્યક્તિને તેના ઘરે લાવ્યા હતા. તેઓએ રકમ ઉઘરાવી હતી અને ઉદાજીને આપી હતી અને તેણે રસીદ માટે માંગણી કરી હતી પરંતુ તેને આપવામાં આવી ન હતી. ઉલટ તપાસમાં, સાક્ષીએ કબૂલ્યું છે કે તેણે રકમ તેના ઘરે ઉદાજીને આપી હતી, પરંતુ તરત જ તેણે જણાવ્યું કે ઉદાજી તેના ઘરે રકમ લેવા આવ્યો હતો. ઉદાજીએ પૈસા લીધા અને તેના ઘરે ગયો અને બાબુજી જીવાજીને આપ્યા અને તેઓએ બાબુજી જીવાજી પાસેથી રસીદની માંગણી કરી હતી, જેમણે જણાવ્યું હતું કે તે પછીથી આપશે.

૧૦.૯. આંક ૮૫ પર તપાસવામાં આવેલ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૧૧ ફાતાજી જવારાજી સોલંકી પણ તે વ્યક્તિઓ પૈકીના એક હતા, જેમને બોલાવવામાં આવ્યા હતા કારણ કે ઈજરાયેલ બાવળના ઝાડનું લાકડું મળ્યું હતું અને તેમણે પણ જણાવ્યું છે કે તેમણે ડરપ/- રૂપિયાની રકમ ચૂકવવી પડી હતી અને તેઓએ તમામ રકમ એકઠી કરી અને ઉદાજીને આપી, જેમણે તેમને કહ્યું કે રકમ આરોપીને આપવાની હતી. તેઓએ રસીદની માંગણી કરી હતી પરંતુ તેમને કોઈ રસીદ આપવામાં આવી ન હતી. આરોપીના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી ઉલટ તપાસમાં, સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે ઉદાજીએ તેને કહ્યું હતું કે રકમ આરોપીને આપવાની હતી અને જ્યારે તેણે ઉદાજીને રકમ આપી, ત્યારે તેણે ઉદાજીને આરોપીને રસીદ આપવા કહેવા માટે કહ્યું હતું.

૧૦.૧૦. આંક ૮૭ પર તપાસવામાં આવેલ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૧૨ માવજીભાઈ જેઠાભાઈ શીતલીયા રાઉન્ડ ફોરેસ્ટર હતા અને તેમણે જણાવ્યું છે કે રેન્જ ફોરેસ્ટ ઓફિસર બી.આર. સોલંકીએ તેમને બાબુજી જીવાજી, ભીખાજી નાથાજી, પ્રહલાદજી અજાજીના નિવેદનો નોંધવા માટે તેમની સાથે આવવા કહ્યું હતું, અને તેમની હાજરીમાં, તે તમામે જણાવ્યું હતું કે તેઓએ ઉદાજીને રકમ આપી હતી, જેમણે તે આરોપીને આપી હતી. સાક્ષીએ કેસને સમર્થન આપ્યું નથી અને તેને ઢોહી જાહેર કરવામાં આવ્યો છે. આરોપીના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી ઉલટ તપાસમાં, સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે ગુના સમયે આરોપી વાઘજીપુરા બીટમાં બીટ ગાર્ડ તરીકે કામ કરતો હતો. સાક્ષીએ એમ પણ જણાવ્યું છે કે આરોપીએ કહ્યું હતું કે દેવકરણ ના મુવાડા બીટમાં મોટું નુકસાન થયું છે અને જો તે બીટનો હવાલો લેશે તો તે મુશ્કેલીમાં મુકાશે કારણ કે તેને જવાબદાર ઠેરવવામાં આવશે અને જો દેવકરણ ના મુવાડા બીટના નુકસાનની તપાસ કરવામાં આવે તો તે મંસુરી અને ફરિયાદી સોલંકી સાહેબની જવાબદારી હશે. તેણે લાકડું જોયું ન હતું અને લાકડું ક્યાં પડ્યું હતું તેની ખબર નથી. તેમની હાજરીમાં જે નિવેદનો નોંધવામાં આવ્યા હતા તેમાં એવો કોઈ પુરાવો નહોતો કે ચાર વ્યક્તિઓએ સીધી આરોપીને રકમ આપી હતી.

૧૦.૧૧. આંક ૮૮ પર તપાસવામાં આવેલ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૧૩ રશિમન બચુભાઈ મંસુરી અતરશુંબાના દેવકરણ ના મુવાડા બીટમાં વન અધિકારી હતા અને તેમને ૦૧/૧૦/૨૦૦૫ થી ૨૯/૦૧/૨૦૦૬ સુધી તાલીમ માટે

મોકલવામાં આવ્યા હતા. તેમનો હવાલો ફોરેસ્ટર આર.આઈ. બારોટને આપવામાં આવ્યો હતો અને રેન્જ ફોરેસ્ટ ઓફિસર બી.આર. સોલંકીએ આરોપીને હવાલો લેવા માટે આદેશ પસાર કર્યો હતો પરંતુ તેણે હવાલો લેવાનો ઇનકાર કર્યો હતો અને તેથી હવાલો વાઘજીપુરના રાઉન્ડ ફોરેસ્ટ આઈ.આર. બારોટને આપવામાં આવ્યો હતો. જ્યારે તેઓ તાલીમથી પાછા આવ્યા ત્યારે આરોપી સામે વિભાગીય તપાસ ચાલી રહી હતી અને આરોપીએ કેટલાક વેપારીઓ પાસેથી રૂ.૫૦૦/- રૂપિયાની રકમ લીધી હતી અને તેને તે અંગે જાણ થઈ હતી, પરંતુ તેઓએ રકમ તેઓમાં વહેંચી લીધી હતી. ઉલટ તપાસમાં, સાક્ષીએ કબૂલ્યું છે કે તેની પાસે તપાસમાં વર્ણવેલી કોઈપણ ઘટના વિશે કોઈ અંગત જાણકારી નથી.

૧૦.૧૨. આંક ૮૯ પર તપાસવામાં આવેલ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૧૪ ચંદુભાઈ બેચરભાઈ મૌર્યએ જણાવ્યું છે કે તેમને ફરિયાદી સોલંકી સાહેબ દ્વારા જાણ કરવામાં આવી હતી કે આરોપીએ રૂ.૫૦૦/- રૂપિયાની રકમ લીધી હતી. ઉલટ તપાસમાં, સાક્ષીએ કબૂલ્યું છે કે તેની પાસે કોઈ અંગત જાણકારી નથી અને માહિતી તેને ફરિયાદી દ્વારા આપવામાં આવી હતી.

૧૦.૧૩. આંક ૯૧ પર તપાસવામાં આવેલ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૧૫ વિજયસિંહ મોહીસિંહ ઝાલાએ જણાવ્યું છે કે તેઓ લાલના માંડવા બીટમાં બીટ ગાર્ડ તરીકે કામ કરતા હતા અને તેઓ આ ઘટના વિશે કંઈ જાણતા નથી.

૧૦.૧૪. આંક ૯૨ પર તપાસવામાં આવેલ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૧૬ મહેમૂદખાન ગુલાબનબી પીએસઓ છે, જેમણે કઠલાલ પોલીસ સ્ટેશનમાં ૧સીઆર નંબર ૧૨૪/૨૦૨૬ પર ગુનો નોંધ્યો છે અને આંક ૯૩ પર સ્ટેશન ડાયરીની એન્ટ્રી નંબર ૧૩ નો અર્ક રજૂ કર્યો છે.

૧૦.૧૫. આંક ૯૫ પર તપાસવામાં આવેલ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૧૭ અશોકભાઈ ચંદુલાલ પરમાર અને આંક ૧૮ પર તપાસવામાં આવેલ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૧૮ હરીશભાઈ નરોત્તમભાઈ પરમાર આંક ૯૬ પર રજૂ કરવામાં આવેલ પંચનામાના પંચ સાક્ષીઓ છે, જેના દ્વારા તપાસ અધિકારીએ અમુક દસ્તાવેજો જપ્ત કર્યા હતા, પરંતુ બંને પંચ સાક્ષીઓએ ફરિયાદપક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું નથી અને તેમને દ્રોહી જાહેર કરવામાં આવ્યા છે.

૧૦.૧૬. આંક ૯૯ પર તપાસવામાં આવેલ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૧૯ રામસિંગ માધવસિંગ, બકલ નંબર ૧૩૪૪, તપાસ અધિકારી છે, જેમણે શરૂઆતમાં ગુનાની તપાસ કરી હતી અને તેમના દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલી પ્રક્રિયાનું વર્ણન કર્યું છે. સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે તપાસ દરમિયાન આરોપીએ આગોતરા જામીન માટે અરજી કરી હતી અને સુનાવણી દરમિયાન એવું જાણવા મળ્યું હતું કે સદર પી.સી. એક્ટ હેઠળનો ગુનો બનતો હતો, અને તેથી, તેણે પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટરને રિપોર્ટ મોકલ્યો હતો અને તેમણે તપાસ પીએસઆઈ સંવત્સરના સુખદાન ગઢવીને સોંપી હતી.

૧૦.૧૭. આંક ૧૦૦ પર તપાસવામાં આવેલ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૨૦ દુષ્યંતભાઈ તરુણચંદ્ર વસાવડા તે અધિકારી છે જે ડેપ્યુટી ફોરેસ્ટ ઓફિસર તરીકે કામ કરતા હતા, અને તેમણે પ્રોસિક્યુશન માટે મંજૂરીનો આદેશ આપ્યો છે, જે આંક ૧૦૪ પર રજૂ કરવામાં આવ્યો છે.

૧૦.૧૮. આંક ૧૦૭ પર તપાસવામાં આવેલ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૨૧ સંવતદાન સુખદાન ગઢવી તપાસ અધિકારી છે, જેમણે હેડ કોન્સ્ટેબલ એચ.સી. રામસિંગ પાસેથી તપાસ સંભાળી હતી, અને ત્યારબાદ, આગળની તપાસ સર્કલ પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર રાજાભાઈ ગોવાભાઈ દેસાઈને સોંપી હતી.

૧૦.૧૯. આંક ૧૦૮ પર તપાસવામાં આવેલ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૨૨ રાજાભાઈ ગોવાભાઈ દેસાઈ તપાસ અધિકારી છે, જેમણે તપાસ દરમિયાન તેમના દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલી સમગ્ર પ્રક્રિયાનું વર્ણન કર્યું છે. ઉલટ તપાસમાં, સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે દસ્તાવેજોમાં કેટલાક એફિડેવિટ (સોગંદનામા) હતા અને તેણે ફરિયાદીનું નિવેદન નોંધ્યું હતું, પરંતુ તેણે એફિડેવિટ કરનાર વ્યક્તિઓની સ્પષ્ટતા નોંધી ન હતી. તપાસ દરમિયાન, એવું જાણવા મળ્યું હતું કે ચાર વ્યક્તિઓએ લાકડું ચોર્યું હતું અને રૂ.૫૦૦/- રૂપિયાની રકમની માંગણી કરવામાં આવી હતી, પરંતુ તેણે તે જગ્યા જોઈ નથી જ્યાં લાકડું રાખવામાં આવ્યું હતું, અને ગુનાના સ્થળના પંચનામાની તૈયારી વખતે કોઈ લાકડું મળ્યું ન હતું અને તેણે તેનું કોઈ પંચનામું કરવું જરૂરી માન્યું ન હતું. તેણે ગુનાના સ્થળની ચકાસણી કરી ન હતી અને તે જાણતા નથી કે રૂ.૫૦૦/- રૂપિયાની ચલણી

નોટો કયા દરની હતી. તપાસ દરમિયાન, એવો કોઈ પુરાવો મળ્યો ન હતો કે રૂ.૫૦૦/- રૂપિયાની સમગ્ર રકમ આપવામાં આવી હતી અને તેણે કેસમાં અન્યને આરોપી તરીકે જોડ્યા નથી.

૧૧. રેકૉર્ડ પરના સમગ્ર પુરાવાઓની વ્યાપક અને નિર્ણાયક કદર કર્યા પછી, તે સ્પષ્ટ થાય છે કે ફરિયાદપક્ષ તેના કેસનો મૂળભૂત પાયો પણ સ્થાપિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો છે. ફરિયાદપક્ષના જણાવ્યા મુજબ, આરોપીએ કથિત રીતે ચાર વ્યક્તિઓ પાસેથી રૂ.૫૦૦/- રૂપિયાની રકમની માંગણી કરી હતી, જેઓ કથિત રીતે લાકડાની ચોરીમાં સામેલ હતા. જો કે, ફરિયાદપક્ષે આવી કોઈ ચોરીની ઘટના ક્યારેય બની હતી તે સાબિત કરવા માટે સ્વતંત્ર, પ્રત્યક્ષ અથવા દસ્તાવેજી પુરાવાનો અંશ પણ રજૂ કર્યો નથી. ફરિયાદી અને ફરિયાદપક્ષના અન્ય સાક્ષીઓએ સ્પષ્ટપણે કબૂલ્યું છે કે રશિમન બચુભાઈ મંસુરી, જેઓ દેવકરણ ના મુવાડા બીટના વન અધિકારી હતા, તેઓ ૧૦/૦૧/૨૦૦૫ થી ૨૯/૦૧/૨૦૦૬ સુધી તાલીમ માટે ગયા હતા. રેકૉર્ડ પર વધુમાં એ આવ્યું છે કે જોકે દેવકરણ ના મુવાડા બીટનો હવાલો આરોપીને સોંપવા માંગવામાં આવ્યો હતો, પરંતુ આરોપીએ તેનો સ્વીકાર કરવાનો સ્પષ્ટ ઇનકાર કર્યો હતો અને ત્યારબાદ હવાલો કાયદેસર રીતે વાઘજીપુરના રાઉન્ડ ફોરેસ્ટ ઓફિસર આઈ.આર. બારોટને સોંપવામાં આવ્યો હતો. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૯ રમેશભાઈ ભુલાભાઈ સોલંકી, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૧૦ મંગાજી કુલાજી સોલંકી અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૧૧ ફાતાજી જવરાજી સોલંકીના પુરાવા સ્પષ્ટપણે દર્શાવે

છે કે તેમના સંબંધિત કથિત કર્મ/- રૂપિયાના હિસ્સા ઉદાજી આતાજીને સોંપવામાં આવ્યા હતા. આંક ૮૧ પર તપાસવામાં આવેલ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૮ ઉદાજી આતાજીએ સ્પષ્ટપણે જુબાની આપી છે કે તેમણે બદલામાં સદર રકમ બાબુજી જીવાજી અને પ્રહલાદજી અજાજીને આપી હતી. આરોપીને કોઈ પણ રકમની પ્રાપ્તિ અથવા સ્વીકૃતિ સાથે જોડવા માટે પ્રત્યક્ષ કે સંજોગોવસાત પુરાવાનો એક અંશ પણ નથી. તેનાથી વિપરીત, ફરિયાદી પોતે સ્વીકારે છે કે આરોપીએ દેવકરણ ના મુવાડા બીટનો હવાલો લીધો ન હતો અને સદર હવાલો સંબંધિત સમયગાળા દરમિયાન આઈ.આર. બારોટ પાસે હતો. તદુપરાંત, ફરિયાદપક્ષ કોઈ પણ પંચનામું અથવા સાઈટ ઇન્સ્પેક્શન રિપોર્ટ રજૂ કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યું છે જે દર્શાવે કે કથિત સ્થળે કોઈ વૃક્ષો કાપવામાં આવ્યા હતા, હટાવવામાં આવ્યા હતા અથવા સંગ્રહિત કરવામાં આવ્યા હતા. રેકૉર્ડ પરથી એ પણ બહાર આવે છે કે જોકે એફઆઈઆર શરૂઆતમાં આઈ.પી.સી. ની કલમ ૪૦૯ હેઠળના ગુના માટે નોંધવામાં આવી હતી, પરંતુ તપાસ અધિકારી દ્વારા સમજાવવામાં ન આવ્યા હોય તેવા કારણોસર સદર જોગવાઈ બાદમાં રદ કરવામાં આવી હતી અને કોઈ પણ પાયાની સામગ્રી વિના સદર પી.સી. એક્ટની કલમો ૧૩(૧)(સી), ૧૩(૧)(ડી) સાથે વંચાતા કલમ ૧૩(૨) દાખલ કરવામાં આવી હતી. સૌથી મહત્વની વાત એ છે કે, ગેરકાયદેસર લાંચની "માગણી" અને "સ્વીકૃતિ" ના આવશ્યક તત્વો સાબિત કરવા માટે બિલકુલ પુરાવા નથી. આરોપી પાસેથી કોઈ રકમ રિકવર કરવામાં આવી નથી અને તપાસ

અધિકારીએ નિખાલસપણે કબૂલ્યું છે કે તેઓ કથિત લાંચની રકમના દર પણ જાણતા નથી. નીરજ દત્તા (ઉપર મુજબ) માં ઠેરવ્યા મુજબ સદર પી.સી. એક્ટ હેઠળ ગુનો સ્થાપિત કરવા માટે માંગણીની સાબિતી સિને ક્વા નોન છે તે સુસ્થાપિત કાનૂની સ્થિતિના પ્રકાશમાં ફરિયાદપક્ષ તેનો બોજ ઉઠાવવામાં તદ્દન નિષ્ફળ રહ્યું છે. આમ ફરિયાદપક્ષનું કથન ફોજદારી ન્યાયશાસ્ત્રમાં જરૂરી પુરાવાના ધોરણથી ઘણું ઓછું પડે છે અને આરોપી નિર્દોષ છૂટકારા માટે હકદાર છે.

૧૨. વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે ફરિયાદપક્ષના પુરાવાના તમામ પાસાઓની ચર્ચા કરી છે અને એવું તારણ કાઢ્યું છે કે આરોપીને દોષિત ઠેરવવા માટે કોઈ વિશ્વસનીય પુરાવા નથી અને ફરિયાદપક્ષ આરોપી સામેનો આરોપ સ્થાપિત કરવામાં અત્યંત નિષ્ફળ રહ્યું છે. તે સ્થાપિત કાયદો છે કે જ્યાં સુધી પુરાવા સ્પષ્ટ, સચોટ અને વિશ્વસનીય ન હોય ત્યાં સુધી કોઈ દોષિત ઠેરવી શકાય નહીં અને સમગ્ર પુરાવાની પુનઃકદર કરતા, પુરાવા વિરોધાભાસી અને ખાતરીપૂર્વકથી દૂર છે. વિદ્વાન સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા પી. સોમરાજુ (ઉપર મુજબ) અને સુરેન્દ્ર સિંગ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં અવલોકન કર્યા મુજબ, નિર્દોષ છૂટકારાના તારણમાં હસ્તક્ષેપ કરવા માટે અપીલ કોર્ટનો વ્યાપ મર્યાદિત છે અને જ્યાં સુધી વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટના ચુકાદા અને હુકમમાં કોઈ વિકૃતિ અને ગેરકાયદેસરતા ન જણાય ત્યાં સુધી, અપીલ કોર્ટ માત્ર એ સુનિશ્ચિત કરવા માટે હસ્તક્ષેપ કરશે કે ન્યાયનો કોઈ અન્યાય થયો નથી. હાલના કેસમાં, આરોપી દ્વારા ગેરકાયદેસર લાંચ માટે

કોઈ માંગણી કરવામાં આવી હોય અથવા આરોપીએ ગેરકાયદેસર લાંચની કોઈ રકમ સ્વીકારી હોય તેવો પુરાવાનો એક અંશ પણ નથી અને વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા સોંપવામાં આવેલા કારણો ન્યાયી અને યોગ્ય છે. આ કોર્ટે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટના તારણોનું અવલોકન કર્યું છે અને વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે તમામ પુરાવાઓની કદર કરી છે અને એક સુનિયોજિત ચુકાદા અને હુકમમાં આરોપીને નિર્દોષ મુક્ત કર્યો છે અને વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા તારણોમાં કોઈ વિકૃતિ કે ગેરકાયદેસરતા નથી. આ કોર્ટ વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટના તારણો, કારણો, અંતિમ નિષ્કર્ષ અને પરિણામી નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમ સાથે સંપૂર્ણ સંમત છે.

૧૩. આ કોર્ટને વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને હુકમમાં હસ્તક્ષેપ કરવાનું કોઈ કારણ જણાતું નથી અને હાલની અપીલ ગુણદોષ વગરની છે અને પરિણામે, તેને ફગાવી દેવામાં આવે છે.

૧૪. નડિયાદના વિદ્વાન સ્પેશિયલ જજ અને પમા એડિશનલ સેશન્સ જજ દ્વારા સ્પેશિયલ એસીબી કેસ નંબર ૬/૨૦૦૭ માં ૨૫/૦૧/૨૦૧૨ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલ વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને હુકમ આથી પુષ્ટ કરવામાં આવે છે. જામીન મુચરકા રદ કરવામાં આવે છે.

૧૫. રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહી તુરંત સંબંધિત ટ્રાયલ કોર્ટને પરત મોકલવામાં આવે.

સહી/—

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.